

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง” ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 2 ส่วนที่สำคัญ ส่วนแรกเป็นการสรุปผลการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ส่วนถัดมาเป็นการนำผลการวิจัยมาอภิปรายผล ส่วนสุดท้ายเป็นการเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1.1.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

1.1.3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

1.1.4 เพื่อศึกษาแนวทางสร้างเสริมการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร เป็นการศึกษาจากประชากร 2 กลุ่ม คือ

(1) คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองระนอง สมาชิกสภาเทศบาลเมืองระนอง หัวหน้าส่วนราชการเทศบาลเมืองระนอง ส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ จำนวน 24 คน

(2) นักท่องเที่ยว จำนวน 9,817 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

(1) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม คือ นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน โดยใช้สูตรของ Yamane จำนวน 384 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก

(2) กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสัมภาษณ์ กำหนดจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จำนวน 24 คน ประกอบด้วย คณะผู้บริหารเทศบาลเมืองระนอง สมาชิกสภาเทศบาลเมืองระนอง หัวหน้าส่วนราชการเทศบาลเมืองระนอง ส่วนราชการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชน/ผู้ประกอบการ

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีทั้งหมด 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ตอนที่ 3 ระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ตอนที่ 4 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน

1.2.3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้ศึกษาได้ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.95 และได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับประชากรที่ศึกษา คือ นำไปทดลองกับนักท่องเที่ยวในบ่อน้ำแร่ร้อนพรรั้ง ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.95 สำหรับแบบสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วยตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นได้แก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนจะนำไปใช้เก็บข้อมูล

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่เพื่อแจกแบบสอบถาม จำนวน 384 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 สำหรับแบบสัมภาษณ์ก็เช่นเดียวกัน ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องด้วยตนเอง

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย โดยผู้วิจัยจะทำการแยกแยะคำตอบที่ได้ มาทำการจัดกลุ่มคำตอบและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 229 (ร้อยละ 59.64) อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 31-40 ปี คือ มีจำนวน 85 คน (ร้อยละ 22.14) ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คือ มีจำนวน 119 คน (ร้อยละ 30.99) อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 118 คน (ร้อยละ 30.73) รายได้ต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มีจำนวน 188 คน (ร้อยละ 48.96) ลักษณะในการใช้บริการของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พักผ่อนหย่อนใจ มีจำนวน 137 คน (ร้อยละ 35.68)

1.3.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.41 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิผลตามเกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด = 2.52 และตามเกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย = 2.30 และเมื่อพิจารณาในแต่ละส่วน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านเกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.32 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการมีประสิทธิผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.48 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การให้บริการ

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลของคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.48 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ป้ายแสดงผลการวิเคราะห์คุณภาพน้ำแร่ที่เป็นปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.81 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ป้ายแสดงอุณหภูมิติดตั้งในจุดที่สามารถมองเห็นได้ง่าย มีค่าเฉลี่ย = 2.24

เกณฑ์ที่ 2 บ่อแช่น้ำแร่ร้อน ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านบ่อแช่น้ำแร่ร้อนอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.34 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ท่านได้กลิ่นกำมะถันจากน้ำแร่ในระดับใด มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.64 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีป้ายบอกจุดติดตั้งเครื่องสูญญานเตือนภัย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.06

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านห้องอาบน้ำ มีอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.36 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ห้องอาบน้ำมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.51 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เช่น ราวจับหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย = 2.12

2. การจัดการความปลอดภัย

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่าง เห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านการจัดการด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.17 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระบบป้องกันและเตือนภัยที่มีประสิทธิภาพและพร้อมใช้งาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.22 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั่วทั้งพื้นที่ มีค่าเฉลี่ย = 2.15

3. การจัดการสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.25 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีระบบการจัดเก็บขยะและสิ่งปฏิกูลที่ถูกสุขลักษณะ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.33 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีถังขยะวางในจุดที่เหมาะสมและสามารถเห็นได้ชัดเจน มีค่าเฉลี่ย = 2.18

ส่วนที่ 2 ความสัมฤทธิ์ผลในการเสริมสร้างศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อ

น้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ด้านเกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ น้ำพุร้อนธรรมชาติ อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.52 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.75 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย = 2.37 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การบริหาร

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า บริเวณโดยรอบของแหล่งท่องเที่ยวยังมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.79 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ อุณหภูมิของน้ำแร่ร้อนมีความเหมาะสมต่อการแช่ มีค่าเฉลี่ย = 2.67

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.37 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับพักผ่อนที่เป็นสัดส่วนและเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.40 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการบุกรุกพื้นที่ที่ทำให้สูญเสียความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย = 2.32

2. การจัดการพื้นที่

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านการจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอยู่ในระดับน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.43 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีการก่อสร้างสิ่งก่อสร้างใหม่ภายในแหล่งท่องเที่ยวแต่ยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.61 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิมภายในแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ย = 2.35

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.59 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย = 2.76 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย = 2.26 และ สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยแยกเป็นรายชื่อ ดังนี้

1) ปัจจัยด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.59 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย = 2.76 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย = 2.26

2) ปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.75 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เส้นทางคมนาคม เข้า-ออก แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย = 2.89 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ น้ำประปามีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งาน มีค่าเฉลี่ย = 2.64

3) ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย = 2.76 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีที่พักที่สะดวก สบาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มีค่าเฉลี่ย = 2.92 และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไว้บริการนักท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย = 2.40

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ โดย สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ได้ดังนี้

1) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระดับที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เปลี่ยนแปลงไปในทางบวก หมายถึง ถ้าให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ถ้าหากสถานที่ท่องเที่ยว มีด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลทำให้มีประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เพิ่มขึ้น 0.269 หน่วย

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ระดับที่เปลี่ยนแปลงไปส่งผลให้ประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เปลี่ยนแปลงไปในทางบวก หมายถึง ถ้าให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ ถ้าหากสถานที่ท่องเที่ยว มีด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ส่งผลทำให้มีประสิทธิผลในการพัฒนาสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) เพิ่มขึ้น 0.147 หน่วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยสามารถแยกผลการวิจัยเป็นรายด้านดังนี้

1. ปัญหา

1) ด้านบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่ เห็นว่าปัญหาด้านบุคลากรที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สำคัญและเรื้อรังมาช้านาน คือ การบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพ มีผู้รับผิดชอบหลายฝ่ายหลายงาน ในบางครั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่ให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร การแนะนำสถานที่ หรืออำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ไม่เพียงพอต่อปริมาณของนักท่องเที่ยว ซึ่งในบางช่วงโดยเฉพาะในช่วงปลายปี จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งที่เป็นชาวระนองและต่างจังหวัดรวมทั้งนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาใช้บริการค่อนข้างมากตลอดทั้งวัน บุคลากรที่รับผิดชอบในการบริการข้อมูลข่าวสาร ดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยมีไม่เพียงพอ ทำให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา เช่น ความไม่สะอาดของอุปกรณ์หรือพื้นที่ทรัพย์สินของทางราชการสูญหาย ความไม่เป็นระเบียบของการจำหน่ายสินค้า เป็นต้น ซึ่งบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ที่สำคัญ เป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารจัดการบ่อน้ำแร่ร้อน คือ เจ้าหน้าที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ซึ่งจำเป็นต้องใช้บุคลากรจำนวนมาก ในปัจจุบันมีเพียงเจ้าหน้าที่เทศกิจและเจ้าหน้าที่งานส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้าไปดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อยเป็นครั้งคราว ไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ในบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ซึ่งเกิดจากข้อจำกัดในด้านงบประมาณของเทศบาลเมืองระนอง

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานของบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จะมีปัญหาในเรื่องของความไม่เพียงพอของโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง ก๊อกน้ำประปา ที่จอดรถ บ่อแช่ประเภทต่างๆ รวมทั้งความไม่สะอาด และไม่ได้มาตรฐานตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด และเนื่องจากเส้นทางคมนาคมเป็นการเดินทางเดียว ทำให้มีปัญหาในการจัดการจราจร เพราะจะมีผู้ให้บริการบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขับรถย้อนศร จอดในที่ๆ ไม่ใช่ที่จอดรถ เป็นต้น ทั้งนี้ก็มีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน คือ งบประมาณในการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมหรือต่อเติมของเทศบาลเมืองระนองมีอยู่อย่างจำกัด ต้องอาศัยงบประมาณจากหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินการ ที่ผ่านมามีได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างห้องน้ำสาธารณะ การปรับปรุงระบบไฟฟ้า แสงสว่าง โครงการเพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจากสำนักงานจังหวัดระนอง กรมการท่องเที่ยว โครงการตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น ปัจจุบันสำนักงานจังหวัดระนองได้จัดหางบประมาณ

เพื่อการก่อสร้าง ปรับปรุงพื้นที่ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ตามมาตรฐานของกรมการท่องเที่ยว คาดว่าทุกอย่างจะแล้วเสร็จปลายปี พ.ศ.2556

3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ยังประสบปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่มาก ทั้งในด้านของความพร้อม ความเพียงพอ และความสะอาด เช่น ห้องน้ำสาธารณะที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอและไม่สะอาด ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร บ่อแช่ไม่เพียงพอต่อปริมาณของผู้ใช้บริการ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร มีจำนวนน้อยมากและติดตั้งในบริเวณที่ไม่ชัดเจน รวมทั้งป้ายข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามต่างๆ ก็ชำรุดทรุดโทรม รวมทั้งวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่พร้อมที่จะใช้งาน ส่วนหนึ่งเกิดจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

2. แนวทางการแก้ปัญหา

1) ด้านบุคลากร

(1) ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารจัดการให้มีความเข้มงวดมากยิ่งขึ้น
เอาจริงเอาจัง การมอบหมายงานอย่างเป็นระบบ เบ็ดเสร็จ

(2) การจัดหางบประมาณเพื่อการสรรหาคูคลองหรือเจ้าหน้าที่มาประจำแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น โดยอาจเป็นบุคลากรที่เป็นอาสาสมัครจากคนในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการดูแลแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น เช่น อาสาสมัครนำเที่ยว อาสาสมัครรักษาความปลอดภัย เป็นต้น

(3) การอาศัยความร่วมมือ การบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานอื่น เช่น สถานีตำรวจภูธร เจ้าหน้าที่ อปพร. เป็นต้น แต่หากจะให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ อาจจะต้องใช้ระบบการจ้างเหมาเอกชนเข้ามาบริหารจัดการทั้งในส่วนของผู้ให้บริการข้อมูลข่าวสาร เจ้าหน้าที่ดูแลความสงบเรียบร้อย เจ้าหน้าที่รักษาความสะอาด เป็นต้น

2) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

(1) มีการจัดระบบน้ำประปาทั่วทั้งพื้นที่
(2) มีการรักษาความสะอาด โดยขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการนักท่องเที่ยว รวมทั้งความเข้มงวดในการทำความสะอาดของผู้รับผิดชอบ

(3) มีการจัดการจราจรที่เข้มงวด เอาจริงเอาจังโดยอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร

(4) มีการจัดโซนพื้นที่หรือวางผังอย่างชัดเจนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

(5) ในการก่อสร้างปรับปรุง เพิ่มเติมต่างๆ จะต้องสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้มากที่สุด

3) ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก

(1) มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมเจ้าหน้าที่ประจำอำนวยความสะดวก พร้อมที่จะให้บริการตลอดเวลา

(2) มีการรักษาความสะอาด ตรวจสอบสภาพ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นระยะๆ

(3) มีบ่อแช่ประเภทต่างๆ ที่เพียงพอและได้มาตรฐาน

(4) จัดทำป้ายต่างๆ เพิ่มเติมและติดตั้งในที่ๆ เหมาะสมและชัดเจนมองเห็นง่าย

(5) มีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้ใช้บริการ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็นผู้พิการ รวจับ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางสร้างเสริมการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง จังหวัดระนอง โดยมีผู้เสนอแนวทางสร้างเสริมในการพัฒนา ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

1. การให้บริการ

1.1 จัดให้มีศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารพร้อมเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกให้บริการด้านข้อมูลข่าวสารประจำตลอดเวลา

1.2 จัดระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้เพียงพอและติดตั้งในจุดที่สามารถเห็นได้ง่ายหรือใช้บริการได้สะดวก เช่น การตีเส้นจราจรเพื่อกำหนดจุดจอดรถ การเดินรถทางเดียว การจัดทำป้ายข้อมูลหรือป้ายบอกทางที่เป็นข้อมูลปัจจุบัน การติดตั้งระบบไฟฟ้าแสงสว่างเพิ่มเติมโดยเฉพาะในจุดเสี่ยง

1.3 มีเสียงตามสายเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น การแนะนำข้อมูลข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่ การเปิดเพลงบรรเลงเพื่อสร้างบรรยากาศ เป็นต้น

1.4 จัดให้มีเก้าอี้หรือศาลาพักผ่อนให้เพียงพอ

1.5 ปรับปรุงทางเดินไปห้องน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่บนพื้นที่สูงและไกลเกินไป ทำให้นักท่องเที่ยวโดยเฉพาะผู้สูงอายุหรือผู้พิการไม่สะดวกในการใช้บริการเท่าที่ควร

1.6 ปรับปรุงบ่อแช่เท้าหรือสร้างบ่อแช่ตัวเพิ่มเพื่อรองรับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น

ทั้งนี้ หากพิจารณาแยกเป็นรายเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 คุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ มีแนวทางในการพัฒนาที่ควรจะดำเนินการโดยด่วน คือ การส่งน้ำแร่ร้อนไปตรวจวิเคราะห์เพื่อหาแร่ธาตุและองค์ประกอบอื่นที่เกี่ยวข้อง และทำให้ทราบว่าน้ำแร่ร้อนคุณภาพเพียงใด โดยการส่งน้ำแร่ร้อนตรวจสอบกับหน่วยงานที่เชื่อถือได้ ทุกๆ 2 ปี เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ พร้อมกับการตกย้ำความน่าเชื่อถือและนำเสนอความแตกต่างของน้ำแร่ร้อนที่มีคุณภาพไม่เหมือนกับที่อื่น ซึ่งควรมีการติดตั้งป้ายในบริเวณที่เหมาะสม เห็นได้ง่าย และชัดเจน โดยเฉพาะบริเวณใกล้กับบ่อทุกบ่อ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าน้ำแร่ร้อนนี้บริสุทธิ์ สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างปลอดภัย เช่น ดื่ม ประกอบอาหาร การอาบ หรือการแช่

เกณฑ์ที่ 2 บ่อแช่น้ำแร่ร้อน มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. เพิ่มปริมาณของบ่อแช่เท้าให้เพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว พร้อมการแยกประเภทของบ่อให้ชัดเจน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและความสวยงาม ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงบุคคลทุกวัย ทุกประเภท เช่น ผู้สูงอายุ ผู้พิการ เด็กและเยาวชน เป็นต้น

2. ควรมีการปรับปรุงข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อนำเสนอข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วน เช่น ประวัติของสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) ข้อปฏิบัติข้อห้าม หรือคำแนะนำในการใช้บริการ พร้อมติดตั้งในบริเวณที่เหมาะสม ชัดเจน เห็นได้ง่าย

3. สร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด การรักและหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาด

4. ควรจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญๆ สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เช่น ราวจับ ทางลาด หรือก่อสร้างอ่างแช่ที่เหมาะสมกับบุคคลดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้กับคนเหล่านี้ได้สัมผัสน้ำแร่ร้อนมากยิ่งขึ้น

5. ควรมีป้ายบอกคุณสมบัติของน้ำแร่ร้อน ณ บ่อแช่ เพื่อให้มีมาตรฐานและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการว่าเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการแช่

6. การทำความสะอาดบ่อแช่อย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยและมีคุณภาพ โดยกำหนดระยะเวลาในการทำความสะอาดพร้อมติดตั้งในที่ที่เห็นชัดเจน

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ มีแนวทางการพัฒนาโดยควรจะมีการปรับปรุงหรือก่อสร้างห้องอาบน้ำให้ได้มาตรฐาน อยู่ในพื้นที่เหมาะสม แยกชาย – หญิง อย่างเป็นสัดส่วน

เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ และที่สำคัญ คือ การติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เช่น ราวจับ ทางลาด เป็นต้น

2. การจัดการความปลอดภัย

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย เนื่องจากพื้นที่ของบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เป็นสถานที่เปิด ไม่มีรั้วกั้น มีถนนที่ผู้สัญจรไปมาจำเป็นต้องใช้เพื่อเดินทางไปยังที่อื่น รวมทั้งยังไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยขึ้น โดยมีแนวทางการพัฒนาแยกเป็นรายชื่อ ดังนี้

1. ควรติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทั่วทั้งพื้นที่
2. ควรมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดที่มีความเสี่ยง เพื่อเพิ่มความมั่นใจในการใช้บริการมากยิ่งขึ้น เช่น บ่อแช่ ลานกิจกรรม ที่จอดรถ ห้องน้ำสาธารณะ สนามเด็กเล่น เป็นต้น
3. ควรจัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ อาจเป็นการขอความร่วมมือจากสถานีตำรวจปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่เทศบาล หรือหากมีงบประมาณเพียงพอ ก็ให้เป็นลักษณะของการจ้างเหมาดูแลรักษาความปลอดภัยทั่วพื้นที่ตลอด 24 ชั่วโมง
4. การกำหนดมาตรการเพื่อการรักษาความปลอดภัยทั้งในตัวของผู้ใช้บริการ และทรัพย์สินภายใน เช่น กำหนดระยะเวลาในการเข้า – ออก พื้นที่หรือการใช้บริการ พร้อมติดตั้งป้ายในจุดที่มองเห็นชัดเจน และเอาจริงเอาจังกับผู้ฝ่าฝืน เป็นต้น

3. การจัดการสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากภายในพื้นที่ยังคงมีความเป็นธรรมชาติ มีพันธุ์ไม้นานาชนิด จึงจำเป็นต้องรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนให้นานที่สุด โดยได้มีแนวทางในการพัฒนาเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ คือ มีการจัดการน้ำเสียหรือการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบถูกสุขลักษณะ พร้อมกับประกาศให้กับผู้ใช้บริการได้ทราบ ทั้งในส่วน of พื้นที่สวนสาธารณะ บ่อแช่ ลานกิจกรรม ร้านค้าและผู้ประกอบการอื่นที่อยู่ในพื้นที่ และมีการจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ จัดให้มีถังขยะอย่างเพียงพอ เหมาะสม และการออกแบบถังขยะให้มีรูปแบบที่สวยงามสอดคล้องกับพื้นที่และสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 2 เกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ

1. การบริหาร

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนมีความดึงดูดด้านการท่องเที่ยว ซึ่งที่นี้ยังคงความน่าสนใจในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะน้ำแร่ร้อนที่เป็นเอกลักษณ์เด่น ไม่มีกลิ่นกำมะถัน ภูมิทัศน์โดยรอบยังคงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติอยู่มาก ตั้งอยู่ใจกลางเมือง เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถือเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของจังหวัดระนอง โดยได้เสนอแนวทางการพัฒนา ดังนี้

1. ควรกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) อย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่อง

2. เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ทันสมัย และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ

3. การนำน้ำแร่ร้อนไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่ม เครื่องสำอาง หรือเป็นส่วนประกอบของอาหาร นอกเหนือจากที่ใช้ประโยชน์ในเรื่องของการแช่บำบัด เพื่อเพิ่มมูลค่าของน้ำแร่ร้อน อีกทั้งเป็นการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอีกทางหนึ่งด้วย

4. การสร้างจุดเด่นเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น จุดสำหรับถ่ายภาพ ที่มีเอกลักษณ์ ทุกคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะต้องมาถ่ายภาพ ซึ่งในปัจจุบันเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยผ่านเครือข่ายโซเชียลเน็ตเวิร์กต่างๆ ก็จะทำให้ได้รับความสนใจมากยิ่งขึ้น

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ที่เข้ามาใช้บริการบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน ในปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากที่มาท่องเที่ยว แต่ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและพื้นที่ อาจทำให้ไม่สามารถรองรับได้อย่างเต็มที่ ได้เสนอแนวทางในการพัฒนา คือ การสร้างจุดเชื่อมโยงในด้านการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง เพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เพื่อมิให้นักท่องเที่ยวรวมตัวกันอยู่ที่เดียว และการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยสร้างการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน หรือเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น การจัดแรลลี่ การจัดรดน้ำขอพรเนื่องในวันสงกรานต์ เป็นต้น

2. การจัดการพื้นที่

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน โดยส่วนใหญ่ได้เสนอแนะให้การก่อสร้าง ปรับปรุง เพิ่มเติมภายในบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เป็นไปอย่างมีระบบ คำนึงถึงข้อดีข้อเสีย และประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับ เกิดการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ โดยต้องสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ให้มากที่สุด โดยได้เสนอแนวทางในการพัฒนา ได้แก่

1. ควรมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างชัดเจน และใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าทุกพื้นที่ เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างเปล่าที่ยังมิได้มีการจัดการหรือใช้ประโยชน์
2. กำหนดพื้นที่หรือแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน ว่าพื้นที่ใดเป็นสวนสาธารณะ พื้นที่ใดเป็นร้านค้า สถานที่ออกกำลังกาย เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม
3. ควรกำหนดมาตรการที่ชัดเจนและเข้มงวดให้สิ่งก่อสร้างต่างๆ เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับที่ปฏิบัติ พร้อมหมั่นตรวจสอบเป็นระยะๆ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามข้อตกลง ก็ให้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด
4. การเปิดโอกาสให้คนในชุมชนได้แสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์และเหมาะสม เพื่อนำไปพัฒนาให้เกิดผลดี

2. อภิปรายผล

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) เทศบาลเมืองระนอง เพื่อเสนอแนะให้การพัฒนาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

2.1 ระดับประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน

ส่วนที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานมาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ ผลการศึกษาพบว่า

1. การให้บริการ

เกณฑ์ที่ 1 การสื่อสารคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะป้ายที่แสดงอุณหภูมิของน้ำไม่ได้อยู่ในจุดที่มองเห็นได้ง่าย ป้ายแสดงอุณหภูมิไม่ชัดเจน และเข้าใจยาก ไม่เป็นปัจจุบัน

เกณฑ์ที่ 2 บ่อแช่น้ำแร่ร้อน ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าบ่อแช่น้ำแร่ร้อนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะมีบ่อน้ำเย็นหรือน้ำฝักบัวให้บริการไม่เพียงพอ ความไม่เพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุ

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าห้องอาบน้ำอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ ไม่เพียงพอ รวมทั้งไม่มีห้องอาบน้ำสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 3 เกณฑ์ ซึ่งอยู่ในประเด็นการให้บริการ มีประสิทธิผลในระดับน้อยทั้งสิ้น ซึ่งในเรื่องของการให้บริการนั้น สิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวคิดของ สิ้นชัย กระบวนแสง (2545 : 286) ถือได้ เป็นพื้นฐานที่ควรมีในแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์ได้ และทำให้เกิดความเป็นระเบียบ ดูแลรักษาง่าย เช่น การจัดทำแผ่นป้ายอธิบายเฉพาะที่ ควรเป็นลักษณะเรียบง่าย ไม่ควรยกตั้งขึ้นในแนวตั้ง เนื่องจากจะทำให้บดบังสภาพการมองเห็นโดยรวม ทั้งยังทำให้ความสำคัญของสถานที่ลดลงด้วย มีขนาดไม่ใหญ่นัก นอกจากนั้นงานวิจัยของ สัญญา ม่วงราช (2553) ซึ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติคลองลาน อำเภอคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชร ยังพบว่า ในด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกการท่องเที่ยว ควรมีการจัดงบประมาณเพิ่มอุปกรณ์ให้บริการต่างๆ ให้เพียงพอกับความต้องการของนักท่องเที่ยวและจัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวรวมทั้งการจัดสถานที่บริการต้อนรับนักท่องเที่ยวให้เพียงพอ

2. การจัดการความปลอดภัย

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดการด้านความปลอดภัยอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะไม่ได้จัดให้มีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั่วทั้งพื้นที่ รวมทั้งไม่ได้มีการติดตั้งอุปกรณ์ดังเพลิง ซึ่งเมื่อเทียบกับวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า เรื่องของความปลอดภัยนั้น ควรจัดให้มีขึ้น ดังที่ เสาวภา มีถาวรกุล (2545 : 217 - 220) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ควรมีการจัดเจ้าหน้าที่ในการดูแลรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวและควบคุมดูแลสถานที่เพื่อความปลอดภัย และ สิ้นชัย กระบวนแสง (2545 : 286) ยังได้กล่าวด้วยว่า ในการจัดให้มีการรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว เป็นขั้นพื้นฐานที่ควรมีในแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป คือ จัดระบบการเตือนภัย มีทั้งปุ่มกดสัญญาณ กล้องถ่ายภาพวงจรปิด ที่ควรติดตั้งในที่ที่เหมาะสม เพื่อป้องกันเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและทำให้สามารถเข้าไปแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ตรวจพื้นที่ จัดให้มีตามความเหมาะสม แต่ต้องไม่ให้มีลักษณะเป็นการรบกวนผู้เข้ามาใช้สถานที่

เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเทพ ศรีชูวงศ์ (2553) ซึ่งศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติสวนสาธารณะรักษะวาริน อำเภอเมืองระนอง จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า การจัดการด้านความปลอดภัยเป็นปัญหาหนึ่งในประเด็นปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว 5 ประเด็น ซึ่งได้แก่ การจัดการด้านความสะดวกอย่างถูกสุขลักษณะ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น การจัดการ ด้านความปลอดภัย การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และข้อจำกัดด้านงบประมาณในการพัฒนา

3. การจัดการสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ในภาพรวม กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าระดับประสิทธิผลด้านการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะถึงขณะอยู่ในจุดที่ไม่เหมาะสมและเห็นได้ยาก รวมทั้งการออกแบบถึงขณะไม่สอดคล้องหรือกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ซึ่งตามหลักการนั้น การจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรเป็นไปตามหลักในด้านการบริหารจัดการที่ควรคำนึงถึงในด้านต่างๆ การจัดการด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความสะอาด และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมด้วย (คู่มือการบริหารจัดการ แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ 2552 : 18)

ส่วนที่ 2 เกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า

1. การบริหาร

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เห็นว่าแหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก ซึ่งน่าจะเป็นเพราะบริเวณโดยรอบยังมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ มีความสวยงาม

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่า ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยวอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะมีการบุกรุกพื้นที่บางส่วนทำให้สูญเสียความเป็นธรรมชาติ รวมทั้งผู้ให้บริการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่น้อย

ผลการศึกษาพบว่า ทั้ง 2 เกณฑ์ ซึ่งอยู่ในประเด็นการบริหาร มีประสิทธิผลในระดับมากและน้อยตามลำดับ ซึ่งในเรื่องของการบริหารนั้นพบว่า ประเด็นจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว นั้น สุวัฒน์ จูฑากรณ์และคณะ (2545 : 91 - 95) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นองค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยว จะหมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมประเพณีที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะโดดเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณิ สงวนพัฒน์ (2547) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนไทลื้อ ตำบลห้วยอน อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนมีองค์ประกอบการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และในประเด็นศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ดังที่ เสาวภา มีถาวรกุล (2545 : 216 - 217) ได้กล่าวว่าการบุกรุกพื้นที่แหล่งน้ำเพื่อสร้างเรือนแพหรือร้านอาหาร เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อทรัพยากรธรรมชาติ

2. การจัดการพื้นที่

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ในภาพรวมพบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นว่า การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืนอยู่ในระดับน้อย ซึ่งน่าจะเป็นเพราะมีการดัดแปลงสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่รวมทั้งการปรับปรุงพื้นที่แต่ยังคงความเป็นธรรมชาติและเอกลักษณ์ของท้องถิ่นเพียงบางส่วน ดังที่ สุวัฒน์ จูธารกรณ์ และคณะ (2545 : 124 - 143) ได้กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา เพื่อให้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอยู่ในสภาพที่เหมาะสม ไม่สูญหายไป หากมีการจัดการและใช้อย่างระมัดระวัง มีจิตสำนึกโดยคำนึงถึงอนุชนคนรุ่นหลังต่อไป เมื่อเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลีรัตน์ การดี และศรีศักดิ์ สุนทรไชย (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ผลการวิจัย พบว่า ควรมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น มีการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ เช่น การตกแต่ง สถาปัตยกรรม ผลิตภัณฑ์

2.2 ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง ผลการศึกษาพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐาน และด้านสิ่งแวดล้อม สะดวกส่งผลต่อประสิทธิผลในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน ซึ่งแสดงว่า หากจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งแวดล้อมสะดวกให้เพียงพอก็จะทำให้ระดับประสิทธิผลในการพัฒนามีมากขึ้น

1. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า เส้นทางคมนาคม เข้า-ออก แหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก ซึ่งในความเป็นจริง เส้นทางคมนาคมค่อนข้างสะดวกสบาย แต่เนื่องจากเส้นทางคมนาคมภายในแหล่งท่องเที่ยวเป็นแบบเดินทางเดียว จึงมีปัญหาเรื่องการจับจ่ายของผู้ใช้บริการที่มักจะจับจ่ายย้อนศร ในขณะเดียวกันก็ควรปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานในด้านน้ำประปาให้มีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งาน ซึ่งโครงสร้างพื้นฐาน เป็นปัจจัยพื้นฐาน ดังที่ ชัก วาย กี และคณะ (สมพุทธ ธุระเจน 2540 : 61) กล่าวว่า ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบประปา ระบบการสื่อสาร ระบบการจัดขยะมูลฝอย เป็นองค์ประกอบหลักสำคัญในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และ Kotler, Bowen และ Makens (อ้างใน สำพันธ์ ขุนราช 2553 : 24) กล่าวว่า องค์ประกอบทางการบริการโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภคและเทคโนโลยี เช่น การประปา การไฟฟ้า ถนน โทรศัพท์ การสื่อสารที่ทันสมัยตลอดจนสิ่งแวดล้อมความสะดวกต่างๆ เป็นตัวบ่งชี้หนึ่งถึงความพร้อมของผลิตภัณฑ์ทางการด้านการท่องเที่ยวว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาหรือยังค่อยพัฒนา

2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า มีที่พักสะดวก สบาย ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวารินอยู่ใกล้กับตัวเมือง จึงมีที่พักหลากหลายและ สะดวก สบาย ในขณะที่เดียวกันก็ควรปรับปรุงให้มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวที่พร้อมให้บริการ นักท่องเที่ยว ดังที่ สินชัย กระบวนแสง (2545 : 286) ได้กล่าวว่า การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก เป็นขั้นพื้นฐานที่ควรมีในแหล่งท่องเที่ยวทั่วไป เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้ประโยชน์ได้ และ ทำให้เกิดความเป็นระเบียบ ดูแลรักษาง่าย ส่วนใหญ่เป็นสิ่งอำนวยความสะดวกนอกอาคาร เช่น ทางเดิน ม้านั่ง ห้องสุขา ที่ทิ้งขยะ ไฟฟ้าแสงสว่าง

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เทศบาลเมืองระนอง แยกเป็นประเด็น ดังนี้

3.1.1 ประสิทธิภาพในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวารินตาม มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ แยกเป็นรายการเกณฑ์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 เกณฑ์มาตรฐานหลักของแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อน ธรรมชาติ

1) การให้บริการ

เกณฑ์ที่ 1 การสื่อสารคุณภาพน้ำที่เหมาะสมในการให้บริการ ข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ป้ายแสดงอุณหภูมิติดตั้งในจุดที่สามารถมองเห็นได้ง่าย นอกจากนี้ จากการ สัมภาษณ์พบว่า สิ่งที่จะต้องทำคือ การส่งน้ำแร่ร้อนไปตรวจวิเคราะห์เพื่อหาแร่ธาตุและองค์ประกอบ อื่นที่เกี่ยวข้อง และทำให้ทราบว่าน้ำแร่ร้อนคุณภาพเพียงใด โดยการส่งน้ำแร่ร้อนตรวจสอบกับ หน่วยงานที่เชื่อถือได้ ทุกๆ 2 ปี เพื่อให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้บริการ พร้อมกับการตอกย้ำ ความน่าเชื่อถือและนำเสนอความแตกต่างของน้ำแร่ร้อนที่มีคุณภาพไม่เหมือนกับที่อื่น

ฉะนั้น จึงควรเร่งดำเนินการส่งน้ำแร่ร้อนตรวจวิเคราะห์ และติดตั้งป้าย ผลการตรวจวิเคราะห์ในบริเวณที่เหมาะสม เห็นได้ง่าย และชัดเจน โดยเฉพาะบริเวณใกล้กับบ่อทุก บ่อ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าน้ำแร่ร้อนนี้บริสุทธิ์ สามารถนำไปใช้ในกิจกรรมต่างๆ ได้อย่าง ปลอดภัย เช่น ดื่ม ประกอบอาหาร การอาบ หรือการแช่

เกณฑ์ที่ 2 บ่อแช่น้ำแร่ร้อน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีป้ายบอกจุด ติดตั้งกริ่งสัญญาณเตือนภัย นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรเพิ่มปริมาณของบ่อแช่ทำให้

เพียงพอ ปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบัน สร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด การรักและหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญๆ สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ มีป้ายบอกอุณหภูมิของน้ำแร่ร้อน ณ บ่อแช่ ตลอดจนทำความสะอาดบ่อแช่อย่างสม่ำเสมอ และ และจากข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ควรปรับปรุงบ่อแช่เท้าหรือสร้างบ่อแช่ตัวเพิ่ม เพื่อรองรับการใช้บริการของนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากขึ้น

ฉะนั้น จึงควร เพิ่มปริมาณของบ่อแช่เท้าให้เพียงพอต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยว พร้อมการแยกประเภทของบ่อให้ชัดเจน ปรับปรุงข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบันอย่างสม่ำเสมอ สร้างจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด การรักและหวงแหนทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว ให้แก่นักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจัดกิจกรรมรณรงค์การรักษาความสะอาด จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญๆ สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เช่น รวจับ ทางลาด หรือก่อสร้างอ่างแช่ที่เหมาะสมกับบุคคลดังกล่าว เพื่อเปิดโอกาสให้กับคนเหล่านี้ได้สัมผัสน้ำแร่ร้อนมากยิ่งขึ้น มีป้ายบอกอุณหภูมิของน้ำแร่ร้อน ณ บ่อแช่ เพื่อให้มีมาตรฐานและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริการว่าเป็นอุณหภูมิที่เหมาะสมกับการแช่ และทำความสะอาดบ่อแช่อย่างสม่ำเสมอเพื่อความปลอดภัยและมีคุณภาพ โดยกำหนดระยะเวลาในการทำมาสะอาดพร้อมติดตั้งในที่ที่เห็นชัดเจน

เกณฑ์ที่ 3 ห้องอาบน้ำ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เช่น รวจับหรืออุปกรณ์อื่นเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรมีการปรับปรุงหรือก่อสร้างห้องอาบน้ำให้ได้มาตรฐาน อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม แยกชาย – หญิง และที่สำคัญ คือ การติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เช่น รวจับ ทางลาด เป็นต้น

ฉะนั้น จึงควร เร่งปรับปรุงหรือก่อสร้างห้องอาบน้ำให้ได้มาตรฐาน อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม แยกชาย – หญิง อย่างเป็นสัดส่วน เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ และติดตั้งสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ เช่น รวจับ ทางลาด เป็นต้น

2) การจัดการความปลอดภัย

เกณฑ์ที่ 4 การจัดการด้านความปลอดภัย ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงในจุดที่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน และมีเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยทั่วทั้งพื้นที่

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า เนื่องจากพื้นที่ของบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน เป็นสถานที่เปิด ไม่มีรั้วกั้น มีถนนที่ผู้สัญจรไปมาจำเป็นต้องใช้เพื่อเดินทางไปยังที่อื่น รวมทั้งยังไม่มีเจ้าหน้าที่ประจำตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้เกิดปัญหาด้านความปลอดภัยขึ้น จึงควรมีการติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทั่วทั้งพื้นที่ มีการติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดที่มีความ

เสี่ยง จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พร้อมกำหนดมาตรการเพื่อการรักษาความปลอดภัย และจากข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า เมื่อมีการติดตั้งกล้องวงจรปิดก็ควรมีการตรวจสอบกล้องวงจรปิดอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดให้มีระบบการเตือนภัยที่สามารถใช้งานได้ตลอดเวลาพร้อมเจ้าหน้าที่ที่ประจำอยู่ตลอดเวลา

ฉะนั้น จึงควรติดตั้งไฟฟ้าแสงสว่างทั่วทั้งพื้นที่ ติดตั้งกล้องวงจรปิดในจุดเสี่ยง จัดอัตรากำลังเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย พร้อมกำหนดมาตรการเพื่อการรักษาความปลอดภัย

3) การจัดการสิ่งแวดล้อม

เกณฑ์ที่ 5 การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีถังขยะวางในจุดที่เหมาะสมและสามารถเห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรให้มีการจัดการน้ำเสียหรือการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ ถูกสุขลักษณะ พร้อมมีการจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ จัดให้มีถังขยะอย่างเพียงพอ เหมาะสม และจากข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า จัดให้มีถังขยะที่ออกแบบกลมกลืนสอดคล้องกับพื้นที่ มีอย่างเพียงพอและตั้งในจุดที่เหมาะสม

ฉะนั้น จึงควรมีการจัดการน้ำเสียหรือการบำบัดน้ำเสียอย่างเป็นระบบ ถูกสุขลักษณะ พร้อมกับประกาศให้กับผู้ใช้บริการได้ทราบ ทั้งในส่วนในพื้นที่สวนสาธารณะ บ่อแช่ ลานกิจกรรม ร้านค้าและผู้ประกอบการอื่นที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งการจัดการขยะอย่างถูกสุขลักษณะ มีถังขยะอย่างเพียงพอ เหมาะสม และการออกแบบถังขยะให้มีรูปแบบที่สวยงาม สอดคล้องกับพื้นที่และสภาพแวดล้อม

ส่วนที่ 2 เกณฑ์ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพน้ำพุร้อนธรรมชาติ

1. การบริหาร

เกณฑ์ที่ 1 แหล่งน้ำพุร้อนธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ อนุภูมิของน้ำแร่ร้อนมีความเหมาะสมต่อการแช่ นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนา อย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่อง สร้างจุดเด่นเพื่อการประชาสัมพันธ์ ในรูปแบบต่างๆ และการแปรรูปน้ำแร่ร้อนให้เป็นผลิตภัณฑ์

ฉะนั้น จึงควรกำหนดนโยบายและแผนงานในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน อย่างจริงจัง ชัดเจนและต่อเนื่อง รวมทั้งเพิ่มการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ที่ทันสมัย และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ การนำน้ำแร่ร้อนไปต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพ เช่น น้ำดื่ม เครื่องสำอาง หรือเป็นส่วนประกอบของอาหาร

เพื่อเพิ่มมูลค่าของน้ำแร่ร้อน ตลอดจนการสร้างจุดเด่นเพื่อการประชาสัมพันธ์ เช่น จุดสำหรับถ่ายภาพ ที่มีเอกลักษณ์ ทุกคนที่เดินทางมาท่องเที่ยวจะต้องมาถ่ายภาพ

เกณฑ์ที่ 2 ศักยภาพในการรองรับนักท่องเที่ยว ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการบุกรุกพื้นที่ที่ทำให้สูญเสียความเป็นธรรมชาติ นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรมีการสร้างจุดเชื่อมโยงในด้านการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นที่ใกล้เคียง รวมทั้งจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ฉะนั้น จึงควรสร้างจุดเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวเพื่อกระจายนักท่องเที่ยวไปสู่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ พร้อมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายใน หรือเปิดโอกาสให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม เช่น การจัดแรลลี่ การจัดรถน้ำขอพรเนื่องในวันสงกรานต์ เป็นต้น

2. การจัดการพื้นที่

เกณฑ์ที่ 3 การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ มีการดัดแปลงสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่เดิมภายในแหล่งท่องเที่ยว แต่ยังคงรักษาความเป็นธรรมชาติ

นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์พบว่า ควรให้การก่อสร้าง ปรับปรุง เพิ่มเติมภายในบ่อน้ำร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน เป็นไปอย่างมีระบบ คำนึงถึงข้อดีข้อเสีย และประโยชน์สูงสุดที่จะได้รับเกิดการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างสร้างสรรค์ โดยต้องสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่มีอยู่อย่างค่อนข้างสมบูรณ์ให้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาอีกหลายประการ ได้แก่

ฉะนั้น จึงควรมีการบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ของพื้นที่อย่างชัดเจน และใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าทุกพื้นที่ เนื่องจากยังมีพื้นที่ว่างเปล่าที่ยังมิได้มีการจัดการหรือใช้ประโยชน์ กำหนดพื้นที่หรือแบ่งพื้นที่ให้ชัดเจน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยและสวยงาม รวมทั้งกำหนดมาตรการที่ชัดเจนในการก่อสร้างต่างๆ เป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับที่ปฏิบัติ พร้อมหมั่นตรวจสอบเป็นระยะๆ หากมีการฝ่าฝืนหรือไม่เป็นไปตามข้อตกลง ก็ให้ดำเนินการตามขั้นตอนอย่างเคร่งครัด

3.1.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาบ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะรักษะวาริน แยกเป็นรายชื่อ ดังนี้

1) ด้านโครงการสร้างพื้นฐาน ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ น้ำประปามีความสะอาดและเพียงพอต่อการใช้งาน นอกจากนี้ จากการสัมภาษณ์ พบว่า ปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานของบ่อน้ำแร่ร้อนสวนสาธารณะรักษะวาริน จะมีปัญหาในเรื่องของความไม่เพียงพอของโครงสร้าง

พื้นฐาน เช่น ไฟฟ้า แสงสว่าง ก๊อกน้ำประปา ที่จ่อครด บ่อแช่ประเภทต่างๆ รวมทั้งความไม่สะอาด และไม่ได้มาตรฐานตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนด และเนื่องจากเส้นทางคมนาคมเป็นการเดินทางเดียว ทำให้มีปัญหาในการจัดการจราจร เพราะจะมีผู้ใช้บริการบางรายไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ขับรถย้อนศร จอดในที่ๆ ไม่ใช่ที่จ่อครด เป็นต้น ทั้งนี้ก็มีข้อจำกัดเช่นเดียวกัน คืองบประมาณในการก่อสร้าง ปรับปรุง ซ่อมแซมหรือต่อเติมของเทศบาลเมืองระนองมีอยู่อย่างจำกัด ต้องอาศัยงบประมาณจากหน่วยงานอื่นเพื่อดำเนินการ ที่ผ่านมามีได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการก่อสร้างห้องน้ำสาธารณะ การปรับปรุงระบบไฟฟ้า แสงสว่าง โครงการเพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวจากสำนักงานจังหวัดระนอง กรม การท่องเที่ยว โครงการตามนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

ฉะนั้น จึงควรมีการจัดระบบน้ำประปาทั่วทั้งพื้นที่ การรักษาความสะอาด โดยขอความร่วมมือจากผู้ให้บริการ นักท่องเที่ยว รวมทั้งความเข้มงวดในการทำความสะอาดของผู้รับผิดชอบ จัดการจราจรที่เข้มงวด เอาใจจริงเอาใจ โดยอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร จัดโซนพื้นที่หรือวางผังอย่างชัดเจนเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย ตลอดจนในการก่อสร้าง ปรับปรุง เพิ่มเติมต่างๆ จะต้องสอดคล้องและกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมและธรรมชาติให้มากที่สุด

2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวไว้บริการนักท่องเที่ยว นอกจากนี้จากการสัมภาษณ์พบว่า บ่อน้ำแร่ร้อน สวนสาธารณะ รักษะวาริน ยังประสบปัญหาด้านสิ่งอำนวยความสะดวกอยู่มาก ทั้งในด้านของความพร้อม ความเพียงพอ และความสะอาด เช่น ห้องน้ำสาธารณะที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอและไม่สะอาด ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือศูนย์บริการข้อมูลข่าวสาร บ่อแช่ไม่เพียงพอต่อปริมาณของผู้ใช้บริการ ป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทาง ป้ายจราจร มีจำนวนน้อยมากและติดตั้งในบริเวณที่ไม่ชัดเจน รวมทั้งป้ายข้อปฏิบัติหรือข้อห้ามต่างๆ ก็ชำรุด ทนุโทรม รวมทั้งวัสดุหรืออุปกรณ์อื่นๆ ที่ไม่ได้มาตรฐาน ไม่พร้อมที่จะใช้งานส่วนหนึ่งเกิดจากข้อจำกัดด้านงบประมาณและพื้นที่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้

ฉะนั้น จึงควรแก้ไขปัญหา โดยจัดให้ มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวพร้อมเจ้าหน้าที่ประจำอำนวยความสะดวก พร้อมทั้งจะให้บริการตลอดเวลา การทำความสะอาด ตรวจสอบสภาพ ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นระยะๆ จัดให้มีบ่อแช่ประเภทต่างๆ ที่เพียงพอและได้มาตรฐาน พร้อมจัดทำป้ายต่างๆ เพิ่มเติมและติดตั้งในที่ๆ เหมาะสมและชัดเจน มองเห็นง่าย รวมทั้งมีวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับผู้ให้บริการ เช่น ทางลาดสำหรับรถเข็นผู้พิการ ราวจับ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการศึกษาวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการพัฒนาสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) เทศบาลเมืองระนอง ในครั้งนี้พบว่า ระดับประสิทธิภาพในการพัฒนาสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) เทศบาลเมืองระนองอยู่ในระดับดี แต่ยังคงมีบางส่วนที่ต้องเร่งปรับปรุงเพื่อให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน) มีคุณภาพและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ข้อเสนอสรุปดังกล่าวเกิดจากผลการวิจัยในครั้งนี้เท่านั้น ซึ่งในส่วนของ การวิจัยครั้งต่อไป ผู้ศึกษาขอเสนอแนะดังนี้

3.1.1 ควรมีการวิจัยความพึงพอใจในการใช้บริการของนักท่องเที่ยวในสวนสาธารณะรักษะวาริน (บ่อน้ำแร่ร้อน)

3.1.2 ควรมีการวิจัยในลักษณะดังกล่าวกับพื้นที่อื่นด้วยเพื่อเป็นการเปรียบเทียบในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำแร่ร้อน เนื่องจากจังหวัดระนองมีพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นน้ำแร่ร้อนหลายแห่งและมีหน่วยงานที่รับผิดชอบบริหารจัดการหลากหลายรูปแบบ เช่น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อุทยานแห่งชาติ และค่ายทหาร เป็นต้น

